

Oznámení protiprávního jednání v pracovním kontextu

Ochrana oznamovatelů v rámci Magistrátu města Brna a jím zřízených příspěvkových organizací (whistleblowing)

Magistrát města Brna (dále také „MMB“) již má zavedeny interní předpisy, postupy pro stížnosti, etický kodex, protikorupční linku a kontrolní orgány. Ochrana oznamovatelů protiprávního jednání zjištěného v pracovním kontextu byla do 31. 7. 2023 upravena [směrnicí EU](#). Od 1. 8. 2023 je účinný zákon č. 171/2023 Sb. ze dne 2. června 2023, o ochraně oznamovatelů (dále jen „zákon“), kterým je výše uvedená směrnice zapracována do právního řádu našeho státu.

Hvězdárna a planetárium Brno, příspěvková organizace, jejíž zřizovatel je MMB, je povinnou organizací k zavedení ochrany oznamovatelů, a tudíž zavádí vnitřní oznamovací systém, interní směrnici a příslušnou osobu.

Účel právní úpravy

Smyslem je sjednotit pravidla ochrany osob oznamujících porušení právních předpisů v Evropské unii. Zákon upravuje podávání a postup posuzování oznámení o možném protiprávním jednání, podmínky poskytování ochrany oznamovatelům, definici a povinnosti povinných subjektů a působnost Ministerstva spravedlnosti ČR na úseku ochrany oznamovatelů.

Nejdůležitější pojmy

Povinný subjekt – organizace podléhající povinností podle zákona. Zde Hvězdárna a planetárium Brno, příspěvková organizace (dále jen „HaP Brno“).

Oznamovatel – osoba, která má nárok na ochranu před odvetnými opatřeními dle zákona.

Příslušná osoba – v prostředí HaP Brno je to zaměstnanec splňující podmínky zákona, který přijímá a eviduje oznámení, komunikuje s oznamovatelem, doporučuje povinnému subjektu následná opatření a poskytuje zpětnou vazbu oznamovateli.

Dotčená osoba – ten, kdo se měl dopustit protiprávního jednání.

Vnitřní oznamovací systém (dále také „VOS“) – soubor postupů, dokumentace, technických a lidských zdrojů podílejících se na procesu ochrany oznamovatelů, evidenci a řešení oznámení. Tyto postupy zajišťují, aby ve všech fázích postupu byla chráněna totožnost každé oznamující osoby, dotčené osoby a třetích osob uvedených v oznámení, například svědků nebo oznamovateli pomáhajících kolegů.

[Externí oznamovací systém](#) – správcem tohoto systému je [Ministerstvo spravedlnost ČR](#). Je určen pro oznamovatele, který nechce nebo nemůže využít vnitřní oznamovací systém povinného subjektu. Ne každá právnická osoba je povinna mít VOS. Ve veřejné správě to dle zákona mohou být například obce s méně než 10 000 obyvateli.

Příslušná osoba

Mgr. Jiří Dušek, Ph.D.
E-mail: [dusek\(zavináč\)hvezdarna\(tečka\)cz](mailto:dusek(zavináč)hvezdarna(tečka)cz)
Telefon: 541 321 287

Kanály pro oznámení

1) Písemně na adresu: Mgr. Jiří Dušek, Ph.D.
Hvězdárna a planetárium Brno, příspěvková organizace
Kráví hora 522/2
616 00 Brno

Obálku označit „**Neotvírat!**“

2) Webovou aplikací pro oznámení na www.nntb.cz/c/mmb (aplikace je pro větší ochranu oznamovatele dostupná i na webových stránkách HaP Brno, tj. www.hvezdarna.cz v záložce Poskytování informací).

3) Osobní schůzkou, která je možná po domluvě.

Příjem oznámení od „nezaměstnanců“

Povinný subjekt vylučuje přijímání oznámení od osoby, která pro povinný subjekt nevykonává práci nebo jinou obdobnou činnost podle § 2 odst. 3 písm. a), b), h) nebo i) zákona.

FAQ

Jakým zákonem se řídí ochrana oznamovatelů v našem státě?

Do 17. 12. 2021 měla být do právních systémů členských států transponována směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1937 ze dne 23. 10. 2019, o ochraně osob, které oznamují porušení práva Unie. Vzhledem k tomu, že návrh zákona nenabyl účinnosti, nastoupila tzv. přímá aplikovatelnost směrnice. Zákon č. 171/2023 Sb., o ochraně oznamovatelů, je účinný od 1. 8. 2023.

Čeho se může oznámení týkat?

Zákon definuje nejen okruh oznamovatelů, ale v § 2 taxativně i věcnou působnost. Jedná se o možné protiprávní jednání, které má znaky trestného činu nebo přestupku, za který zákon stanoví sazbu pokuty, jejíž horní hranice je alespoň 100 000 Kč, porušuje zákon o ochraně oznamovatelů nebo porušuje jiný právní předpis nebo předpis Evropské unie spadající do oblasti působnosti aktů Unie konkretizované v § 2 odst. 1 písm. d) zákona. Jde o skutky závažným způsobem ohrožující například veřejné finance, veřejné zdraví, ochranu životního prostředí, ochranu spotřebitele či bezpečnost výrobků nebo o porušení unijních pravidel hospodářské soutěže a státní podpory.

Co mohu jako oznamovatel dělat, když nemám důvěru v interní oznámení?

O důvěrnost systému oznamování a řešení oznámení se stará příslušná osoba, která je odpovědná za ochranu osobních údajů nejen oznamovatele, ale i dotčené osoby a třetích osob uvedených v oznámení. Oznamovatel, který přesto nemá důvěru ve VOS, může využít externí oznamovací systém a učinit oznámení prostřednictvím správce tohoto systému.

Mohu jako oznamovatel zveřejnit informace o protiprávním jednání prostřednictvím hromadných médií a vztahuje se na mě v takovém případě ochrana oznamovatele?

Ano, oznamovatel může prostřednictvím médií za zákonem daných podmínek oznámení uveřejnit. Nutno ovšem podotknout, že i takový oznamovatel v případě nepravdivého oznámení může nést za svoje konání odpovědnost.

Mám jako oznamovatel strach z odvetných opatření zaměstnavatele, u kterého pracuje i moje manželka, vedených proti ní. Co mám dělat?

Právním řádem jsou chráněni i rodinní příslušníci oznamovatele.

Jsem občan obce a dozvěděl jsem se o protiprávním jednání zaměstnance HaP Brno. Jsem chráněn zákonem proti odvetným opatřením?

Nejste. Zákon se týká ochrany oznamovatelů v pracovním nebo obdobném vztahu. Tedy především zaměstnanců, jejich příbuzných zaměstnaných u povinného subjektu či spolupracujících kolegů. Do kategorie osob, od kterých povinný subjekt oznámení přijímat musí, tedy spadají ti, kteří vykonávají u povinného subjektu zaměstnání, službu, dobrovolnickou činnost či odbornou praxi nebo stáž. Z důvodu ochrany je důkazní břemeno na zaměstnavateli, který musí prokázat, že přijaté opatření nijak nesouviselo s oznámením či zveřejněním informací.

Mám strach, že se stanu cílem útoku kolegy, který si vymyslí nepravdivé oznámení.

Každé osobě, která v důsledku oznámení či zveřejnění nepřesných nebo zavádějících informací utrpí přímo či nepřímo újmu, by měla být zachována ochrana a prostředky nápravy, které jsou dostupné podle pravidel obecného vnitrostátního práva. Oznamovatel v takovém případě není chráněn v režimu zákona a vystavuje se sankcím.

Jak mohu podat oznámení?

Doporučujeme použít webovou aplikaci www.nntb.cz/c/mmb, která umožňuje písemnou komunikaci, ale i nahrání příloh v podobě dokumentů nebo hlasové oznámení. Aplikace také umožňuje anonymní komunikaci.

Anonymní oznámení ovšem nespadá pod zákon o ochraně oznamovatelů. Pro maximální důvěrnost je aplikace provozována na prostředcích mimo infrastrukturu statutárního města a zabezpečena souborem technických a organizačních opatření. K datům uloženým v této aplikaci má přístup pouze příslušná osoba. Tou je pověřenec pro ochranu osobních údajů a v případě dlouhodobější nepřítomnosti jeho zástup. Zástup vidí jen ta oznámení, která mu byla přidělena v době zastupování.

Další možnosti komunikace jsou uvedeny v sekci Kanály pro oznámení.

Tip: Pro skrytí identity volajícího vložte před vytáčené číslo (u operátorů T-Mobile, O2, Vodafone) znaky #31#. Na e-mail pište pouze obecné informace, například pokud vás zajímá, jak funguje webová aplikace tzv. etické linky, jak je zachována důvěrnost a anonymita nebo pokud si chcete domluvit schůzku s příslušnou osobou i mimo budovy HaP Brno.